

aan dat een meerderheid hier van meet af aan geen bezwaar tegen had. De minderheid (zij zal wel goeddeels samengevallen zijn met de groep die zich tegen de overplaatsing naar 'De Ruwenberg' verzet had) raakte jegens Mennes steeds kritischer gestemd. Zij verweet hem en zijn medewerkers ('de bonzen'¹) dat zij een ondoorzichtig beleid voerden en zich nogal wat voorrechten lieten aanleunen, maar toen het op een algemene bijeenkomst der Indische gijzelaars, die onder het voorzitterschap van de Amsterdamse hoogleraar in de filosofie prof. dr. H. J. Pos plaatsvond², op stemmen aankwam, ging een meerderheid er accoord mee dat Mennes (die er op gewezen had dat hij via zijn relaties de positie der gijzelaars had kunnen verbeteren) als kampoudste aanbleef; er kwam toen wel een nieuwe 'Commissie van Bijstand', prof. dr. J. H. A. Logemann, hoogleraar aan de Rechts-hogeschool te Batavia (Djakarta), werd er voorzitter van.

Enkele meer algemene aspecten van het bestaan der Indische gijzelaars in 'De Ruwenberg' willen wij elders in dit hoofdstuk nog behandelen – hier beperken wij ons tot de vermelding dat er in juli '43 nog maar honderdvijftig gijzelaars tot de groep behoorden, dat drie van de vier resterende Joden eind juli op een ochtend vroeg (om 5 uur) bij verrassing weggehaald en naar Westerbork gebracht werden (men zag daarbij Jo Juda over het hoofd), dat medio oktober opeens dertig personeelsleden van het Amsterdamse kantoor van de Koninklijke Pakketvaart-Maatschappij (de in Indië zeer bekende KPM) aan de gijzelaars toegevoegd werden³, en dat, gelijk reeds vermeld, de laatste Indische gijzelaars medio september '44 in het nagenoeg lege kamp Vught op vrije voeten werden gesteld.

Duits beleid

Het beleid dat van Duitse kant met betrekking tot de Indische gijzelaars is gevoerd, is nogal ondoorzichtig geweest. Dat heeft samengehangen met het feit dat het de resultante was van tegengestelde krachten. *Reichsaussenminister* Joachim von Ribbentrop en de *Leiter* van de *Auslands-Organisation*

¹ A.v. (13 nov. 1942), a.v., p. 163. ² Pos was in Buchenwald bij bezoeken van een vertegenwoordiger van het Internationale Rode Kruis als woordvoerder namens de gijzelaars opgetreden en had daarbij steeds, tot ergernis van de Duitsers, met die vertegenwoordigers Frans gesproken. ³ Deze gijzeling was gevolg van het feit dat het gebeurde met de 'Van Inhoff' aan het *Auswärtige Amt* bekendgeworden was; er werd toen aan de KPM mede een boete opgelegd van f 4 mln.